

Љубљени у Христу брате Ламброс, радујте се.

Примио сам Ваше писмо од 14. фебруара 2007. и прочитао сам га са занимањем.

Међутим, са жалошћу сам се уверио да, иако сте срдачно одговорили на моју молбу да ми решите недоумицу коју сам формулисао у свом претходном писму, Ваш одговор показује да можда нисте разумели у чему се она састоји¹. Свакако да је то моја кривица, јер нисам подробно формулисао шта је чини, чиме сам Вас довео у незгодан положај. У сваком случају, иако ћу Вас вероватно заморити, покушаћу да што тачније формулишем оно што желим да кажем.

Као што знате, од 1991-1992. и надаље ми говоримо о „новоиконоборству“ као о признатој јереси због које се догодио раскол 1995. године, када се јерархија разделила.

Међутим, многе писане чињенице које постоје из времена пре и после тога раскола показују да се раскол догодио не зато што су постојале различите представе о иконама између епископа јерархије (сви су се поклањали свим иконама), него зато што су петорица међу њима сматрали гледишта о појединим иконама, која су изнели Касијан, Амфилохије, Ел. Гудзидис и остали апсолутно јеретичким и зато тим архијерејима није било довољно ни то што су поменути опозвали своје списе, нити су им била довољна њихова различита разјашњења, нити њихово исповедање да се поклањају свим иконама, нити закључци синодске истражне комисије, него су инсистирали на захтеву да се они осуде и анатемишу као признате јереси и јеретици, док су преостала тројица, са једне стране, примили одрицања од списка, разјашњења и исповедања поменутих личности, а са друге стране нису били сагласни са анатемисањем њихових гледишта као јеретичких.

Укратко, архијереји, упркос томе што су имали заједничку веру и сагласност у вези са питањем икона, како сведочи Прва енциклика коју су потписали сви, на крају су се разделили због несугласице око тога да ли поменута гледишта представљају иконоборство или не. Тако се, на жалост, догодио раскол и сваки део кренуо је својим путем. „Андрејевци“ су наставили да се поклањају свим иконама не анатемишући никога, док су их „петорица архијереја“ анатемисали као „јересијархе“, исто као и Максима, Стефана, Неофита, Касијана, Амфилохија, Хрисафија, Кирика, Евстатија, Елефтерија Гудзидиса, Димитрија Кацуру и остале њихове истомишљенике, односно нису оставили ниједног „Андрејевца“ без анатеме!

Међутим, да ли су те анатеме, иако су имале за циљ „Андрејевце“, на крају достигле свој циљ? Или су биле неопрезно бачене, те су удариле другде, о „зидине“ Светих Отаца и као бумеранг се вратиле и „разбиле се“ о наше главе?

То је оно што мене интригира, јер, испитујући те анатеме које су објављене у К.Е.О, у свесци за март-април 1997, стр. 13 и даље, уверио сам се у следеће:

Још од прве анатеме уочљива је намера да се као јеретици представе не само они који су одбацивали неке иконе, него и они који су изражавали било какву недоумицу или обазривост у вези са питањем икона. То кажем јер се по дефиницији и без икакве аргументације анатемишу и сви који кажу да је „питање икона 'теологуменон'“. Да ли је то мишљење јерес? И, ако јесте, шта је ту јеретично и зашто је достојан анатемисања онај ко га изнесе? А ако то питање није теологуменон, зашто га је Синод теолошки изразио путем енциклика и на богословским сабрањима, у виду закључака о претходним закључцима и квалификованих оцена о претходним оценама? Мишљења сам да се таквим анатемама више пројављује мржња према другачијем мишљењу, него што се манифестује православље!

У следећој анатеми, између осталих, анатемишу се и они који кажу да је икона Свете Тројице (Сапрестоље) „мозаик сачињен од различитих мотива“. Коју јерес представља то гледиште? Како се може његово анатемисање ускладити са чињеницом да су сама петорица архијереја који га анатемишу у Првој енциклици написали и потписали да та икона не потиче од непосредног јављања Свете Тројице управо у

¹ У суштини, не ради се о простој недоумици, него о констатацији једног дуготрајног безизлазног положаја, и она се не ограничава само на моју маленкост, него се тиче и свих оних који желе да свесно следе Православље.

том виду како се слика, него да се Отац слика „**како се открио у виђењу Пророку Данилу (Дан. 7, 13) и Првомученику Стефану (Дап. 7, 55), Син „како се објавио у плоти“**, а Свети Дух „**како се објавио Јовану Претечи приликом Крштења Господњег на Јордану**“ (стр. 2. Пастирске енциклике бр. 2566/23-1-1992). Према томе, и они сами сведоче да је та икона композиција састављена из различитих јављања која се одвојено приписују сваком лицу понаособ. Чему онда анатема и који је њен циљ? Можда да се представи да се не ради о „различитим мотивима“, него о заједничком и непосредном тројичном јављању тога типа, попут одговарајућег јављања Патријарху Аврааму? То би била лаж!

Затим, анатемисани су сви који кажу да је „**придавање облика Божанству идолопоклонство и горе од идолопоклонства**“.

Зашто се анатемисае тај став?

Да ли је можда придавање облика Божанству исправно и примљено од стране Цркве или је можда сврха иконе Свете Тројице заиста „придавање облика Божанству“? Свакако да није! Свети Јован Дамаскин у вези са тим апсолутно је категоричан: „**Ко може да начини слику и прилику невидљивог, бестелесног, неописивог и неубличеног Бога? Дакле, знак је крајњег безумља и бешчашћа придавати облик Божанству**“ (Ј. Дамаскин, „Тачно изложење православне вере“, ЕПЕ, том 1, стр. 496 – на грчком), и: „**Када бисмо правили икону невидљивог Бога, заиста бисмо грешили, јер немогуће је сликати бестелесног, неубличеног, невидљивог и неописаног**“ (Ј. Дамаскин, „О иконама“, ЕПЕ, том 3, стр. 112 – на грчком), и: „**Видиш да (Бог) због идолопоклонства забрањује иконописање и да је немогуће сликати Бога лишеног количине, неописаног и невидљивог**“ (тамо, стр. 120), и: „**Ако се неко дрзне да начини икону невештаственог, бестелесног, невидљивог и облика и боје лишеног Божанства, ми то одбацујемо као лажно**“ (тамо, стр. 126).

Са горе наведеним сагласан је и Седми Васељенски Сабор, који такође одбацује свако уобличавање Божанства: „**Наиме, невидљива је и неописана божанска природа и неубличена; јер Бога нико никада није видео, сам Га је једнородни објавио**“ (Акта Васељенских Сабора, том 3, стр. 266 – на грчком), и: „**Јер ми не стварамо икону невидљивог Божанства, или образ или обличје, нити какав лик, јер Њега ни превасходни чиновни свјетих ангела не могу никако ни да појме, нити да истраже**“ (тамо, стр. 297), и: „**Јер ми не изображавамо у обличјима и образима Божанство, које постоји просто и непојамно**“ (тамо, стр. 320).

Исто то каже и св. Теодор Студит: „**Томе да је Божанство непојамно и неописано додаћу и да је и бескрајно, безгранично и неубличено, и све што се каже одрицањем онога што није, како је свакоме јасно**“, и: „**Само је Божанство сасвим неописиво и не може се појмити ни мишљу, нити се Његов смисао може примити слухом, што је и природно, а уз то се искључује и Његов опис**“ (св. Теодор Студит, „Оповргавања иконобораца I“, Индикт, стр. 58 и 80 – грчки текст).

Откуда онда дрскост да се анатемисае став да је „придавање облика Божанству идолопоклонство“, када Свети (Оци) Цркве кличу да се управо „због идолопоклонства“ забрањује придавање облика Божанству и да, ако неко начини такву икону, „одбацујемо је као лажну“ и, према томе, идол? Да није тиме анатемисано и православно учење?

Следећа анатема бачена је на оне који кажу да се „Беспочетни Отац није појавио никада ни у једном виђењу и да је у свим виђењима био само Син“.

Међутим, то гледиште изричито подржава и свети Нектарије у својој књизи „Православна свештена катихеза“. Конкретно, он пише:

„**Бог Јахве Који се открио у Старом Завету јесте Син и Логос Божији, а не Отац**“.

„**То да је Бог Јахве Који се открио Мојсеју Логос Божији, друго лице Свете Тројице, и да је Он Бог Који се открива у читавом Старом Завету показатељем навођењем одговарајућих одломака из Светога Писма, који ће потврдити истинитост ове тврдње.**

Докази из Светога Писма могу се поделити на две групе:

1. на доказе који сведоче о томе да се сва божанска јављања која су се догодила према старом домостроју, поменути у Старом Завету, односе на једно исто лице, и

2. на доказе који сведоче о томе да је то једно лице Логос Божији, Који је узео на Себе и спровео дело Домостроја, и да је Он глава Старог и Новог Завета“ (стр. 246-247).

Даље, након навођења одговарајућих светописамских одломака и светоотачких тумачења, свети Нектарије закључује да: „... **На основу досад реченог мислимо да је јасно показано да је Бог Који се открио у Старом Завету под именом Јахвеа Који Јесте било друго лице Свете Тројице, Син и Логос Бога Оца, Господ Исус Христос Који се ради нас и ради нашега спасења очовечио, Чијом милошћу сви нека будемо спасени. Амин**“ (тамо, изд. Ригопулу, стр. 256 – на грчком).

Шта је то, брате Ламброс? Зар је св. Нектарије био јеретик због тога што је написао, па га је Црква ИПХ анатемисала?² Или су се можда те анатеме вратиле онима који су их без расуђивања бацили?

Али, ако свети Нектарије, на основу горе реченог, није „умакао“ „анатеми“ „петорице архијереја“, бојим се да је и Велики Јован Дамаскин „узет на нишан“ и не знам је ли „умакао“! То кажем јер и он сва богојављања из Старога Завета приписује не Богу Оцу, него, како карактеристично каже, „**Ономе Који/шта има да се збуди**“, односно Сину и Логосу Божијем Који је имао да се оваплоти. Ево шта тачно он каже: „**И Адам је видео Бога и чуо је глас стопа Његових док је ходио по подне и сакрио се у рају, и Јаков је видео Бога и говорио је са Њим – а јасно је да му се Бог јавио као човек – и Мојсеј Га је видео као позадину човечију, и Исаија Га је видео као човека који седи на престолу, и Данило Га је видео као подобје човека и као Сина човечијег, Који је дошао Старцу Данима. И нико није видео природу Божију, него праобраз и слику онога што има да се збуди, јер Син и Логос Божији невидљиви имао је да истински постане човек, да се природом сједини са нама и да буде виђен на земљи.**“

Поклонили су се, дакле, **сви који су Га видели образу и икони онога што има да се догоди**“ (Ј. Дамаскин, О иконама, слово 3, ЕПЕ, том 3, стр. 238 – на грчком).

Ето, брате мој, зашто сам Вам написао да сам се за ставове који су анатемисани 1997. сада уверио да су ставови светитеља и учитеља Цркве!

Даље, анатемисани су они који „не примају да се изображава Дух Свети у виду голубице ни на једној другој икони, осим на икони Крштења Христовог“.

Међутим, поменути став изнео је као мишљење Цркве Свеправославни сабор одржан у Москви 1666-1667. године. Конкретно, у његовим актима се наводи: „**И Свети Дух није по природи голубица, него је по природи Бог, а Бога нико није видео, како нам сведочи Јован Еванђелиста. Дакле, ако се на Јордану, на крштењу Христовом, Свети Дух појавио у виду голубице, само зато тамо, на крштењу, треба да се слика Свети Дух у виду голубице, а ко има разума на другом месту неће насликати Светог Духа као голубицу, јер се на Таворској гори Он појавио као облак, на Педесетницу у виду огњених језика, а на другим местима на други начин**“ (архим. Калиник Деликанис, Списи патријараха, том 3, стр. 165, Цариград 1905 – на грчком).

Дакле, попису „анатемисаних“ придодат је и један Свеправославни сабор, заједно са свима који су у њему учествовали и потписали његове одлуке (патријарси, епископи и т.д), као и са свима који су га примили.

Међутим, није мало оних који су га примили. У суштини, примила га је читава Црква, јер је посао који је обавио тај Сабор врло значајан, будући да је исправио заблуде које су биле продрле у Руску цркву! Зато га је и патријарх Доситеј Јерусалимски 1682. потврдио својом патријаршијском граматом, где, између осталог, пише: „... Одлучујемо да све остало што је учињено на том Свештеном Сабору остане неизмењено и непромењено, као оно што је учињено ваљано и законито, јер Сабор је беспрекоран...“³ (Хризостом Пападопулос, „Јерусалимски патријарси као духовни руководиоци Русије“, Јерусалим 1907, стр. 179-180 – на грчком).

Упркос томе, у нашој Цркви тај Сабор, иако је свеправославан и потврђен од стране чувеног јерусалимског патријарха Доситеја, представљен је као „сумњив“, „незаконит“ и „разбојнички“ (в. „Света Тројица у православној иконографији“, издање старца Климента и његовог братства, Катунски, Света Гора, 1991, стр. 25-26), односно представљен је не како га је видела православна Црква, него како су га

² Немојте ми рећи да га није лично анатемисала као јеретика, јер, ако је то што је он веровао у вези са пророчким виђењима било јеретично и достојно анатеме, јеретик мора бити и он сам, нека ми опрости Светитељ Божији!

³ Патријарх Доситеј је у тој грамати дао опрост патријарху Московском Никону, кога је свргао Сабор из 1666. (који је свргнут не из разлога вере, већ због свога спора са царем), док је остатак саборских решења потврдио као законита!

видели такозвани „староверци“, који га нису прихватили и који су начинили раскол, анатемишући све патријаршије и остајући, препуни ревности не по разуму, при грешкама које је Сабор исправио.

Зар, брате Лампрос, наш став према том Сабору следи Православну Цркву или расколнике „староверце“? Ко је разуман нека размисли!

Следећа анатема бачена је на оне који мисле да је **„апсурдно да се слика Господ Саваот (односно Отац), будући да је то покушај изображавања ‘божанске природе’“**.

И та анатема проклиње поменути Свеправославни сабор из 1666-1667, јер он забрањује изображавање Беспочетног Оца. Конкретно, у 51. глави, у вези са иконописцима и иконама, Сабор доноси одлуку: **„Забрањујемо неумесна и неука сликања незнавених и сујетних људи и хоћемо да одсад онима међу њима који имају обичај да сликају свете иконе без икаквог сведочанства или истинског предања, нпр. Господа Саваота у разноврсним и различитим видовима, и све друге стране композиције... то забранимо. И одређујемо да се одсад икона Господа Саваота више не слика, јер Господа Саваота (односно Оца) нико никада није видео да се објавио у плоти, него изображавамо само Христа како се јавио плоћу на земљи и не по Божанству, јер је само Божанство неописано, а уједно и лишено облика“** (тамо, стр. 163).

Данас, када је икона Беспочетног Оца толико распрострањена и уобичајена, нама је заиста чудан став тога Сабора. Али Сабор каже да се тада, 1666. године, икона Беспочетног Оца појављивала **„без икаквог сведочанства и истинског предања“**, односно да је представљала дрску новотарију која је, као што се види, попримила шире размере. Штавише, Сабор забрањује сликање Беспочетног Оца, јер **„нико (Га) није видео да се објавио у плоти“**. Видимо да Сабор допушта само једну могућност када је у питању изображење. То је оваплоћење. Према Сабору, будући да се Отац није оваплотио, Он не може бити ни изображен!

Исто тако мислио је и свети Григорије II Папа Римски, те је зато и писао првом иконоборцу, цару Лаву Исавријанцу: **„Зашто не можемо да сликамо и изображавамо Оца Господа Исуса Христа? Зато што не знамо какав је и Божију природу немогуће је изобразити и насликати. А да смо Га видели и познали, као Његовога Сина, и Њега бисмо могли да изобразимо и насликамо“** (Акта Васељенских сабора, стр. 211).

Види се да је и свети Григорије II Папа Римски признавао да је изображење Оца могуће под једним условом: да Отац постане видљив као што је Његов Син, односно да се оваплоти.

Укратко, и тај светитељ (који није макар ко, него је апологета поштовања свештених икона у време иконоборства и његове посланице признате су на Седмом васељенском сабору као православно сведочење), и Свеправославни сабор из 1666. слажу се у томе да је немогуће изображавање Беспочетног Оца, јер је Беспочетни Отац бесплотан и према томе неописив-неизобразив. Зар та мисао није у пуном сагласју са реченицом мон. Максима: **„Мимо оваплоћења нема икаквог изображења“**? Али та реченица је анатемисана!

У сваком случају, намећу се следећа питања:

Зашто и свети Григорије Папа Римски II, и Свеправославни сабор из 1666. не прихватају макар могућност изображавања Беспочетног Оца на основу пророчких виђења богојављања? Зашто заснивају одбацивање могућности изображења Оца на прихватању могућности изображења Сина, само због оваплоћења? Зар не би могли да „измене“ начин изображавања и од изображења које се заснива на оваплоћењу - односно истинског изображења – да „прескоче“ на „символичко изображење“ (како чинимо ми од 1992. и надаље), заснивајући на томе могућност изображења Беспочетног Оца? Зашто они уопште не примењују такву логику?

Не знам да ли ћу наћи или добити одговор на ова питања. У сваком случају, када је реч о анатеми, постоји још неко ко је по свој прилици „потпао“ под њу. То је познати црквени писац из 18. века, јерођакон Макарије Патмоски Калогерас. Он се упушта у спорове са папистима због тога што они, између осталог, сликају и невидљивог Оца. Он, дакле, пише: **„Зар су хришћани они који, насупрот Седмом Васељенском Сабору, представљају невидљивог Оца?“** (Беседа на празник Трију јерараха, Еванђеоска труба, стр. 325 – на грчком).

Макарије Патмоски сматра сликање Оца супротним Седмом Васељенском Сабору! А ми, ИПХ Грчке, насупротив томе, сматрамо га апсолутно сагласним са њим, и чак анатемишемо свакога ко се са нама не слаже!

Међутим, колико год да неко тражи у актима, али и у Оросу Седмог Васељенског Сабора, нигде неће наћи место где се потврђује сликање Беспочетног Оца. Напротив, видеће да читав дух и смисао Седмог Васељенског Сабора потврђује и утемељује сликање оваплоћеног и, према томе, по човештву описаног Бога Логоса, Господа Исуса Христа. Видеће, осим тога, да Оци сликање Христа нису заснивали ни на једном другом аргументу (односно на праобразима Старога Завета, пророчким виђењима, богојављањима), него само на Његовом истинском оваплоћењу, којим је Он постао видљив и описан⁴.

Намеће се, дакле, недоумица:

Ако, као што смо ми тврдили против „Андрејеваца“, пророчка виђења и богојављања могу да оправдају изображавање Беспочетног Оца, зашто Оци Седмог Васељенског Сабора и, уопште, Оци читавог периода иконоборства нису уопште користили тај аргумент за изображавање Христа, него су инсистирали на утемељењу Његовог изображавања у оваплоћењу? Како се догодило да богојављања из Старог Завета апсолутно оправдавају (према нашем мишљењу) изображавање Бога Оца, али да, напротив, уопште не служе као темељ (како то уче Седми Васељенски Сабор и древни Оци) изображавања Бога Логоса, мимо/независно од Његовог оваплоћења? Зашто је Богу Логосу „потребно“ оваплоћење да би био изображен, док Оцу то није „потребно“ и изображава се без њега? Седми Васељенски Сабор категорично наводи да се без оваплоћења Христос не би сликао. Конкретно, на његовом четвртном заседању прочитана је посланица св. Григорија Папе Римског св. Герману Цариградском, где пише: „**Сабор светих, сагласно вољи Божијој, предао је Цркви учење од највећег значаја - да се погледима свију у бојама представља према човештву часни и свети лик Онога Који је узео грех света, да бисмо тиме разумели висину смирења Бога Логоса и сећали се Његовог обитавања у плоти, Његовог страдања, спасоносне смрти и искупљења које се отуда догодило свету, и ту нема ничега несагласног с божанским. Јер ако се пророчке речи нису испуниле, нека ни не сликају ништа да би показивали оно што се још није догодило. Односно, ако се Господ није оваплотио, нека се не изображава Његова света икона по плоти**“ (тамо, 295). Шта је то, брате Ламброс? Зар је могуће да је Седми Васељенски Сабор сагласан, са једне стране, с тим да се Бог Логос, односно Христос, не би изображавао да се није оваплотио, јер је бесплотан-неописан, док истовремено (како смо ми тврдили против „Андрејеваца“) допушта да се изображава бесплотни Отац?

Признајем да сам потпуно збуњен!

Ако Бог Отац, Који је бесплотан, нужно треба (тако смо тврдили против „Андрејеваца“) да се слика на основу пророчких виђења, зашто св. Јован Дамаскин категорички каже: „... **Када видиш да је бестелесни ради тебе постао човек, тада ћеш начинити изображење људског лица; када невидљиви постане видљив плоћу, тада ћеш наликати образ виђеног; када Онај Који је по превасходству Своје природе бестелесан и неуобличен, Који нема количину и узраст и величину, Ко, постојећи у образу Божијем, прими обличје слуге и тиме се скупи и постане такав да се одликује количином и узрастом и да је примио телесне црте, тада на сликама цртај и износи на посматрање Онога Који је учинио снисхођење да буде виђен**“ (Ј. Дамаскин, О иконама беседа 1, ЕПЕ, том 3, стр. 32 – на грчком). Да није можда светитељ био неук у богословљу или није познавао садржај пророчких виђења? Разуме се, он је био и велики богослов, и познавао је садржај пророчких виђења, те их је зато, како смо видели, окарактерисао као „**слику онога што има да се збуди**“, односно Христа, у Коме су се пророци заиста „**испунили**“, па тако са правом настају Његове иконе „**као потврда истинског, а не нестварног очовечења Бога Логоса**“, како карактеристично каже Орос Седмог Васељенског Сабора (Акта, том 3, стр 374). Када би садржај пророчких виђења оправдавао сликање Бога, не мислим да би св. Јован Дамаскин толико јасно рекао следеће: „**У старини се Бог, бестелесни и неуобличени, никако није сликао, а сада, пошто је Бог виђен у плоти и општио је са људима, ја сликам Бога видљивог**“ (тамо, стр. 42). Разуме се да под „**Богом видљивим**“ светитељ не мисли на пророчка виђења!

Је ли то иконоборство, брате Ламброс?

⁴ Богојављања Богу не придају својство описаног. Једино је оваплоћење Бога Логоса придодало то својство Његовој ипостаси. Тако је оваплоћени Бог Логос–Христос неописан по Божанству, а описан по човештву.

Ако је то иконоборство, онда ћемо свакако доћи у параноичну ситуацију да велике црквене заштитнике свештених икона сматрамо „архииконоборцима“ и учитељима данашњих „новоиконобораца“! Боже, сачувај! Далеко било!

Али пошто се због пророчких виђења догодио велики спор, додаћу да су и у томе анатеме промашиле циљ.

То кажем јер је са наше стране (стране петорице архијереја) отпочетка сматрано да пророчка виђења (и то сва, без разлике) треба да се сликају верно, управо онако како се описују у Светом Писму, а да се они који одбијају да их сликају на тај начин анатемису Синодиком Седмог Васељенског Сабора.

Подсећам Вас на закључак сабрања богослова, који сте и Ви потписали: „...**Све што се од догађаја (укључујући пророчка виђења) у Светом Писму писмено објављује и како се објављује, тачно тако биће потребно да се изображава. Дакле, слика се све што су пророци видели и описали, а они који одбијају икону која проистиче из светописамске повести (као што су пророчка виђења у својој целини) анатемису се**“ (закључак Георг. Глецану, П. Алексопулу, Ламброс Ктенас, Апост. Вракатос и Атанасије Синцирма, на сабрању богослова у Перистеру 19. марта 1995).

Поменути став представљен је као „**чврст и неизмењив став наше Цркве**“, како наводи даље закључак. Међутим, да би то био став, истински став Цркве, он треба да буде потврђен као истинит сведочанством примене у историји и животу Цркве, а иначе није ништа друго до субјективно тумачење, неутемељено и непримењено.

Дакле, моје питање гласи:

Постоје ли елементи који сведоче категорично и несумњиво да је Православна Црква током своје вековне историје и живота сликала пророчка виђења на начин који се наводи у закључку, односно да је сликала „**све што се објавило и како се појавило**“, а посебно „**пророчка виђења у њиховој целини**“?

Исто тако, питам следеће:

Да ли је проучено одговарајуће иконографско предање о пророчким виђењима пре него што је формулисан поменути закључак?

То је оно што ме збуњује, јер моја маленкост, иако сам тражио иконе пророчких виђења у складу са закључком поменутих богослова који се појавио и у синодским текстовима као став Цркве, не налазим ниједну икону која описује пророчко виђење тачно онако како се наводи у Светом Писму.

Исто тако, ма колико тражио, не налазим ништа што сведочи о томе да су пророчка виђења сликана у својој целини, односно да су сликана сва и са свим појединостима.

Потраживши у Светом Писму, видео сам да је пророчких виђења веома много, а „све“ њихове појединости о томе „**како су се објавила**“ заиста је немогуће изобразити.

Пророк Амос имао је два виђења, пророк Захарија осам, пророк Исаија два, пророк Јеремија једно, пророк Језекиљ пет, а пророк Данило три виђења. (Не знам да ли ми је неко промакло).

Од свега тога тек се неколико појединости налази на иконама, а и оне фрагментарно, и сликају се на начин који **није** сасвим сагласан са приповедањем Светога Писма!

То се дешава и из техничких разлога.

Примера ради, како насликати следеће:

„... **И подигох очи своје, и видех и, гле, муж један одевен у платно, и око њега беше појас од злата из Уфаза, а тело му беше као хрисолит, и лице му као муња, а очи његове као светиљка огњена, а мишице његове и листови као бакар углађени...**“ (Дан. 10, 5-6).

Јесте ли видели икада такву икону? Ја нисам!

Али можда сте видели макар икону следећег виђења?

„... **И гле, талант олова се подиже, и гле, жена једна сеђаше посред мере. И каза (ангел): Ово је безакоње, и баци је посред мере, и баци камен оловни у уста њена. И подигох очи своје и видех и гле, две жене излажаху, и дух беше у крилима њиховим, и имађаху крила као крила родина**“ (Зах. 5, 7-9)?

Тешко да сте и то видели, јер тешко да таква икона постоји!

Питам и следеће.

Како је могуће да је став Цркве (према нашем мишљењу) да се под претњом анатеме намеће сликање свих пророчких виђења без изузетка, једнако онако како се описују у Светом Писму и са свим појединостима, а да упркос свему томе не постоји ниједна таква икона са таквим елементима?

Да су сликања пророчких виђења, како се наводи у закључку, закон Цркве, зар не би требало да је она пуна таквих икона?

И где смо нашли да Синодик анатемише оне који не сликају пророчка виђења дословно, тачно онако како казује Писмо?

Синодик је савршено јасан!

У анатеми где се наводе пророчка виђења анатемишу се они који не сликају „очовеченог Логоса“, иако су се Његове слике (иконописања, како их назива Синодик) јавиле пророцима (**о, чуда**) пре Његовога Оваплоћења, припремајући народ за њега, за долазак „**онога што има да се збуде**“.

Њих анатемише Синодик и не каже: „Анатема онима који не допуштају да се сликају пророчка виђења“, него каже: „**Анатема трипут онима који не допуштају да се слика очовечени Логос и Његова страдања нас ради**“.

Исто тако, ни аргумент из аката Седмог Васељенског Сабора који сте навели у своме закључку, како бисте оправдали сликање свих виђења уопште, нема везе са виђењима. Одломак каже: „**Јер оно што нам казивање показује писмено, исто чини и слика**“ (Акта, стр. 333/833).

Међутим, закључку се додају у загради, после речи „казивање“, речи „(Светога Писма)“, како би се створио утисак да се одломак из аката односи на пророчка виђења која се налазе у Светом Писму, у општем смислу.

Тамо Свети сабор одговара иконоборцима, оптужујући их да: „...**лажним сликањем они су називали еванђеоска изображења... јер ми се присећамо Његовог (Христовог) пребивања међу људима. Јер оно што нам казивање показује писмено, исто чини и слика**“.

Какве везе има овај одломак са пророчким виђењима?

Зар је умесно и долично произвољно се користити отачким цитатима о питањима која немају везе са траженим, само да бисмо успели да наведемо људе на оно што нам одговара?

Али постоји још једна димензија тумачења у датом закључку, донесеном у име свих нас уопште, у вези са пророчким виђењима.

Ако та виђења обавезно треба да се сликају управо онако како су описана и баш са свим што је у њима садржано, онда икона „Сапрестоља“ неће смети да се слика, јер у том виду не одговара ниједном виђењу. Виђење пророка Данила изгледало је другачије!

О чему се сад ради? Да можда нисмо, цепидлачећи и „оцеђујући комарца“ по овом питању, одсекли грану на којој смо седели?

Зар нисмо, на крају крајева, могли да просто кажемо да се свим иконама Православне Цркве приноси поклоњење⁵, те да и не започињемо са свим тим анатемисањима и истраживањима која су нас довела у такав ћорсокак, да смо се “истрошили испитујући истраживања” и дошли дотле да смо бесплоднији од „бесплодне смокве“ из Еванђеља?

А како и да не постанемо бесплодни (да не кажем „трули“) када смо, не бисмо ли завладали свешћу наивних људи, испремешали светоотачке текстове и „искројили“ их онако како нам је било у интересу?

Оци Седмог Васељенског сабора говорили су да је „**јеретицима својствено да наводе сведочанства делимично**“ (Акта 3, 853), али у тексту наших анатеми на „Андрејевце“ управо то су учинили „књижевници“ и... (да не кажем ко), који су тада управљали Синодом и довели до свима познатих последица.

Наиме, да би аргументовали сликање Бога на основу симболичких виђења, они су представили одломке из Треће беседе св. Јована Дамаскина О иконама, али су их тако измешали и скројили тенденциозно и са великим лукавством, да се добије оно што су они хтели. Наиме, док свети казује о сликању „бестелесних“ ангела, говорећи: „**Јер Бог је по природи сасвим бестелесан, а ангел, душа и демон, у поређењу са Богом, Који је једини несравњив, јесу тела, док су у односу према вештаственим телима бестелесни**“ (ЕПЕ, том 3, стр. 236), и: „**Дакле, не желећи да ми уопште не познајемо оно што је бестелесно, обукао их је у образе, обличја и ликове сагласно нашој природи, односно у обличја телесна која се виде у невештаственом виду ума, и ми то уобличујемо и сликамо,**

⁵ И то не онако како бисмо хтели ми или било ко, него како постоји у вековном предању Цркве и како је дошло до нас.

јер како су уобличени и насликани херувими?“, наши „књижевници“ су на лукав начин извукли једну реченицу која се помиње после свега тога и која започиње наредну тему, спојивши је са претходном.

Та реченица гласи: „**Али Писмо помиње и Божије облике и слике**“.

Ту реченицу они су ставили испред реченице: „**И ми то уобличујемо и сликамо**“.

Дакле, иако се смисао текста светога односио на ангеле, за шта као доказ служи сликање херувима, мешањем и прекрајањем то је представљено као да се односи на Бога!⁶

Ево нове реченице „књижевника“: „**Али Писмо помиње и Божије облике и слике и ми то сликамо и уобличујемо**“ (Текст анатеми, К.Е.О, март-април 1997, стр. 15)!

Иста махинација поновљена је и у другим „синодским“ текстовима, календарима итд, као у цепном календару за 1997, стр. 42, 43, 45 и 61.

Зар је то православни приступ светоотачким текстовима, брате Ламброс?

Да ли је долично да читав синод, како би аргументовао сликање пророчких виђења, фалсификује текстове светитеља?

Али шта ја то говорим? Заборавио сам да такав „таленат“ у изобиљу краси „првог секретара“ солунског Хризостома! Зар је он могао да га остави да му пропадне улудо?

Не, није могао, јер, да јесте, из наставка текста св. Јована Дамаскина видело би се на шта мисли светитељ као на „**Божије облике и слике**“, односно да мисли на оно што су видели Адам, Јаков, Мојсеј, Исаија, Данило, али што, како се види из његове беседе коју сам Вам већ навео, он тумачи као „**као праобраз и слику онога што има да се збуди**“, јер „**Син и Логос Божији невидљиви имао је да постане истински човек, да би се сјединио са нашом природом и постао видљив на земљи**“.

Међутим, то тумачење требало је да буде прећутано, јер би одговарало тумачењу „новоиконобораца“, а да је прост свет схватио да то тумачење нису сами они смислили, него да постоји код Отаца Цркве, не би тако лако „прогутао удицу“⁷ солунског епископа, којем никад доста бацања анатема!

Следећа анатема бачена је на оне који мисле да је „**темељ на ком се заснива читава иконографија оваплоћење Бога и Спаситеља Исуса Христа**“.

Али шта је ту јеретично?

Ако није оваплоћење Христово темељ иконописа, шта је онда његов темељ? Зашто сликамо иконе? Шта нам даје то право сада, када нам га је сам Бог наш претходно одузео мојсејевским законом? Зашто не можемо бити хришћани без икона?

Довољно је прочитати Синодик Седмог Васељенског Сабора да би се видело да је сав његов смисао у утемељењу иконописа на оваплоћењу Христовом. Према Синодику, иконе, а посебно икона Христова, представљају исповедање оваплоћеног домостроја, и зато и блажења почињу тиме: „**Онима који исповедају оваплоћено присуство Бога Логоса, речју, устима, срцем и умом, и писмом и иконама, вечна успомена трипут**“. Од тога почињу и анатеме: „**Онима који, додуше, примају оваплоћени домострој Бога Логоса, али не трпе да га гледају посредством икона и зато се на речима праве да их примају, али заправо наше спасење одбијају, анатема трипут**“.

Тако постаје јасно да је иконописање сведочење оваплоћеног домостроја Бога Логоса, док његово одрицање повлачи за собом одрицање оваплоћеног домостроја и, према томе, одрицање у Христу Исусу искупљења. Зато је иконоборство осуђено као јерес против христолошког догмата. Христолошка, дакле, догма преплиће се са догмом о поклоњењу иконама, тако да је прво узрок и потврда другог, а друго је сведочанство и потврда првог.

Такође, као што је познато, пре Божијег оваплоћења нису прављене иконе. Управо Божије очовечење даје право за то, јер без њега важи Божија забрана у Закону Мојсејевом: „**Не начини себи лика резаног, нити слике ичега што је на небу и на земљи**“ (Пон. 5, 8).

То што је очовечење Бога Логоса „укинуло“ законску забрану иконописања, чији разлог је била невидљивост Божија и која је установљена „**због погибелног идолопоклонства**“ Јудејаца, како тумачи св. Јован Дамаскин, види се из седмог блажења Синодика.

„**Онима који разумеју Мојсеја који каже: Пазите на себе, јер у дан када говораше Господ Бог на Хориву гори ви чувате глас речи, а подобие не видесте, и који знају правилно да одговоре: Ако**

⁶ При том, они су, свакако, мислили на Бога Оца, а не на оваплоћеног Сина.

⁷ Нажалост, ми смо ту „удицу“ прогутали мислећи да је божанска „амброзија! Али доста је било!

шта видимо, истински видимо, као што нас је Син грома научио, Он Који беше отпочетка, Кога смо чули, Кога смо видели, Кога смо угледали очима својим и рукама својим дотакли, у вези са речју живота, и то сведочимо; и опет, као други ученици Логоса једосмо са Њим и писмо са Њим, не само пре страдања, него и после страдања и Васкрсења; дакле, онима који су оснажени од Бога да разликују заповест у закону од поуке у благодати, и у првом невидљиво, а у другом и видљиво и опипљиво, и због тога да оно што је виђено и дотакнуто сликају и клањају се томе - вечна успомена трипут“.

А св. Јован Дамаскин каже да, пошто је знак „крајњег безумља уобличавати Бога“, зато „у Старом завету није била дозвољена употреба икона“. Међутим, божанско очовечење учинило је Бога видљивим у лицу Богочовека Христа, и тако, „пошто је Бог Својом милошћу постао истински човек ради нашега спасења, не као што Га је Авраам видео у човечијем виду, нити као пророци, него је истински по суштини постао човек, поживео на земљи и са људима општио, чинио чуда, пострадао, био распет, васкрсао, вазнео се и све се то уистину догодило и видеше Га људи, то је написано у спомен нама и на поуку оних који тада нису били присутни, како бисмо ми који нисмо видели, а чули смо и поверовали, достигли блаженство Господње. А пошто не знају сви слова, нити се баве читањем, оци су расудили да се као подвизи то на иконама слика као кратко подсећање“ (св. Ј. Дамаскин, Тачно изложење православне вере, погл. 4, О иконама, ЕПЕ, том 1, стр. 696 – на грчком).

И из наведеног се види да иконописање постоји „јер је Бог... по суштини истински постао човек“, док истовремено служи и као непосредни вид поуке неписменима о Божијем домостроју, али и свима уопште.

Али и у Актима Седмог Васељенског Сабора многа сведочанства темеље иконописање на оваплоћењу Христовом.

Из посланице Адријана Папе Римског св. Тарасију Константинопољском:

„...Пошто је ваша љубљена светост установила да се поштују и да се приноси поклоњење часним иконама и човечанском лику Христа Бога нашега, Који се ради нас и у нашу корист оваплотио, и свете непорочне и истинске Богородитељке, а затим и Његових светитеља, њено православно произвољење, ако у томе како је почела и остане, ми свакако хвалимо и саветујемо, као они који се брину пастирском бригом, да православну веру коју је једном исповедила задржи непромењиво је исповедајући. Јер нико не може поставити други темељ од онога који је постављен, а који је Исус Христос“ (Акта, том 3, стр. 248).

Из посланице Адријана Папе Римског царевима Константину и Ирени.

„...Као што смо примили од најсветијих и најопитнијих архијереја који су нам претходили, у црквама ћемо ради подсећања подићи слике и у двору Божијем поставићемо свештену икону Господа нашега Исуса Христа према оваплоћењу Његовог човекоподобја, а уједно и Његове Свете Мајке и светих и блажених апостола, пророка и учитеља, и исповедника, са љубављу их поштујући... како би се путем видљивог лика (Христовог) наш ум духовно узнео ка невидљивом Божанству Његовог величанства по плоти, коју је Син Божији ради нашега спасења сишао да прими“ (тамо, стр. 244).

Из посланице св. Григорија Папе Римског св. Герману Цариградском (одломак је већ наведен раније у овом писму).

Из посланице св. Германа Цариградског Јовану Епископу Синадском.

„...Али пошто је једнородни Син, Који се налази у крилу Очевог, опозивајући Своју творевину од смртне осуде, благовољењем Оца и Светога Духа снишао да постане човек, блиско се приопштивши нашој крви и плоти, као што рече велики апостол, поставши нам у свему сличан осим у греху, изображавајући икону Његовог човештва по плоти, и не Његовог непојамног и невидљивог Божанства, трудимо се да представимо предмете вере, показујући да се Он није призрачно и нестварно сјединио са нашом природом, као што су учили неки од прелашћених архијереја јеретика, него да је стварно и истински постао човек савршен у свему, осим у греху који је у нас посејао непријатељ. И у том смислу ми изображавамо и целивамо на иконама лик Његове свете плоти као знак поуздане вере, и указујемо му свако поштовање и част која му доликује, присећајући се тиме Његовог божанског и животворног и неизрецивог очовечења. Исто тако, сликамо и подобје Његове

по плоти непорочне Мајке Свете Богородице, показујући да је, будући по плоти жена која није била туђа нашој природи, невидљивог Бога Који све држи руком изнад сваке мисли и ангела и људи зачала у својој утроби и из ње Га је оваплоћеног родила. И као Господњу и истинску Матер Бога истинитог ми је поштујемо и величамо и називамо је вишом од сваке видљиве и невидљиве творевине. И светих мученика Христових, апостола, пророка, преподобних и осталих светитеља... ради подсећања на њихово мужество и истинско служење Богу ми сликамо подобија“ (тамо, стр. 297-298).

Из исповедања Седмог Васељенског Сабора у Четвртом акту:

„Ове часне и поштоване иконама, како је већ речено, поштујемо и целивамо, и са поштовањем им се поклањамо: наине, икони очовечења великога Бога и спаситеља нашега Исуса Христа и непорочне Владичице наше и Свесвете Богородице, од које је Он благоизволео да се оваплоти и да спаси и избави нас од сваког нечастивог идолског безумља, и светих и бестелесних ангела, јер су се праведницима јављали као људи. Исто тако, поклањамо се и ликовима и сликама божанских и свеславних апостола, богоречитих пророка, победоносних мученика и преподобних људи, како бисмо, сликајући их, могли да усходимо ка сећању на праобраз и да се приопштимо извесном освећењу“ (тамо, стр. 306).

Из Слова Јована епископа Солунског, прочитаног у петом акту:

„... Ми сликамо иконе оних који су били људи, свете слуге Божије које су носиле тело, да бисмо их сећали и поштовали их какви су били. Јер ми их не правимо као ви (односно идолопоклоници), нити показујемо телесне црте некаквих бестелесних бића, него, и поклањајући се иконама, како си ти претходно рекао, ми не прослављамо њих, него оне који су писмом (живописно) изображени. И прослављамо их не као богове, далеко било, него као истинске слуге и пријатеље Божије, и оне који имају слободу да се моле за нас. Икону Божију, а мислим на Господа и спаситеља нашега Исуса Христа, сликамо онако како је виђен на земљи и са људима општио, а не како се Бог представља по природи. Јер каква је сличност или какав облик бестелесног и неубличеног Логоса Очевог? Јер Бог је Дух, како је написано, односно природа Свете и једносушне Тројице. Али пошто је благовољењем Бога и Оца једнородни Његов Син и Бог Логос сишао са небеса и оваплотио се ради нашега спасења од Духа Светога и непорочне Дјеве и Богородице Марије, ми сликамо Његово човештво, а не бестелесно Божанство“ (тамо, стр. 814-815).

Из разговора Јудејца и хришћанина, који је прочитан у петом акту:

„...Јер иконе које видиш сликају се ради подсећања на човекољубиво спасење Спаситеља нашега Исуса Христа и представљају Његово очовечено лице. А иконе светих, исто тако, показују њихове подвиге против ђавола и њихове победе и венце“ (тамо, стр. 315).

„Тарасије, најсветији патријарх, рекао је:

Јелини су због идола кажњавали мученике и говорили им: ‘Због чега се подвизавате и одбацујете наше идоле, кад и сами имате иконе?’ Светитељи су одговарали: ‘Али ми не правимо кипове демонске, него иконе очовеченог Бога Логоса и светитеља Његових, и не обожавамо их’“ (тамо, стр. 821).

Из оповргавања ороса иконоборачког сабора, у шестом акту Седмог Васељенског Сабора:

„... А истински хришћани исповедају једног истог Сина и Христа и Господа, и, сликајући икону онако како се Логос оваплотио и поживео међу нама, односно како је постао савршени човек, поступају сасвим исправно. Јер Бог Логос описан је пошто је у плоти поживео међу нама и није замишљено да се ослика Његово Божанство, јер Божију природу нико никада није видео. Наине, Он је неописан, невидљив и непојаман, али је описан по човештву, јер ми знамо Христа Који је из двеју природа, и то у двама природама неразделно, односно у божанској и човечанској. Јер у једном истом Христу види се једна неописана, а друга описана природа“ (тамо, стр. 836).

„... Јер као што је Бог Логос постао савршени човек, како смо већ рекли, те смо чули Његов глас и видели Његов лик и после васкрсења, јер беше дотакнут и ученици Га видеше, а Он им говораше о Царству... јер хришћани се у духу и истини не поклањају (као Богу) ни иконама, нити божанском образу крста, нити су икада сачинили икону невидљиве и непојамне природе, него, пошто

је Логос постао плот и поживео међу нама, они изображавају и сликају дела Његовог божанског домостроја“ (тамо, стр. 347).

И из Ороса Седмог Васељенског Сабора:

„И саборно кажемо да сва црквена предања која су нам писмено или неписано прописана ми чувамо без новотарија, а једно од њих је и прављење слика и икона, јер то је сагласно са повешћу еванђеоске проповеди и служи као потврда истинитог, а не нестварног очовечења Бога Логоса, и служи нам на корист, јер једно несумњиво објашњава друго и једно друго доказује“ (тамо, стр. 374).

Из посланице св. Тарасија Цариградског и читавог Сабора царевима Константину и Ирени:

„... Свима је познато и нико не сумња у то да је Богу пријатно и благоугодно да поштујемо и целивамо ликовне представе домостроја Господа нашега Исуса Христа, непорочне Богородице и Свагдајеве Марије, часних ангела и свих светих“ (тамо, стр. 881).

Дакле, то да је божанско очовечење основ и темељ иконописања сасвим јасно се види из аката Седмог Васељенског Сабора и из текстова светитеља. Значај очовечења Божијег у вези са питањем икона, према православном учењу, показује се првенственим.

Али како смо ми, који по имену „следимо Свете Оце“, дошли дотле да анатемисемо то православно учење?

Можете ли да замислите колико би био лак посао старих иконобораца у одбацивању икона, да Богоносни Оци иконописање нису чврсто засновали на божанском очовечењу, којим је „неописани Логос Очев“ „постао описан оваплотивши се“?

Можете ли да замислите шта би се догодило да су га засновали на пророчким виђењима или на нечем другом?⁸

Иконоборци би сасвим лако одбацили те ставове, предочивши древну законску забрану икона и опасност од идолопоклонства, док православни не би могли да оптуже иконоборце као јеретике, јер не би било одговарајуће аргументације за оповргавање заблуде.

Али истина је просијала! Иконе се сликају „као потврда истинитог, а не нестварног очовечења Бога Логоса“, а иконоборци су јеретици јер, одричући иконе, само „на речима“ примају у Христу спасење, док га се „заправо“ одричу, како наглашава Синодик!

Заиста, брате Ламброс, ако би се древно иконоборство данас вратило (као што постоји код протестаната), како бисмо се са њим суочили ми... ИПХ, када смо бацили „анатему“ на христолошки темељ иконописања? Авај нама! На чему бисмо га утемељили? На прављењу херувима, или на златној змији, или на шатору сведочења или на опремању светиње, кад све то само по себи нема вредност, него прима вредност и значај од „Онога Који се предизображава“ у томе, „у давнини као сенка“, а Који се „сада јасно“ објавио и свршио се домострој нашега спасења?

На чему бисмо га, дакле, утемељили?

Можда на пророчким виђењима?

И како да се читаво иконописање утемељи на пророчким виђењима, када се ни сами пророци који су их имали нису дрзнули да их насликају, него су их само испричали, и када их нико други није насликао пре Христа?

Можда на томе што имамо право да преносимо речи Писма на иконе?

А како оправдати тако нешто, када реално није могуће да се тачно наслика комплетан садржај Писма са свим што оно наводи? Примера ради, како да се дословно наслика „Песма над песмама“? Можете ли да замислите какве би последице тога биле?

Ако дубље размислимо о последицама анатеме на темељ иконописања, брате Ламброс, требало би да се обучемо у кострет и да се поспемо пепелом по глави, не би ли се како Бог смиловао на нас!

Али има још анатема!

Анатемисани су и они који мисле да икона Христова „... у изображењу Његовог светог богочовечанског лика не дели Његову плот од Божанства“.

Али поменута „анатемисана“ реченица постоји у готово истом виду и у Актима Седмог Васељенског Сабора, као одговор на оптужбе иконобораца тога времена, који су говорили да икона

⁸ Нпр. на машти, или из естетске потребе или из љубави према уметности итд?

Христова наводно раздељује Његову плот од Божанства и да Га тако наводно слика само као човека, док је Он заправо Богочовек.

Ево одговора Седмог Васељенског Сабора:

„Саборна Црква, ако и слика Христа у људском лику, ипак Га не раздељује од Божанства које је са њим сједињено. Штавише, она верује да је он обожен и исповеда га равнобожним, сагласно Великом Григорију Богослову и истини, који нису као ови (иконоборци) неучко и необразовано попут варвара рекли да се тиме плот Господња чини обезбоженом. Јер као што неко, сликајући човека, не чини човека лишеним душе, него он остаје са душом, и то се зове његовом сликом зато што сличи, тако и ми, чинећи икону Господњу, исповедамо да је плот Господња обожен“ (оповргавање иконоборачког сабора, Акта Седмог Васељенског Сабора, стр. 864).

На другом месту, опет, Седми Васељенски Сабор у саборској граматичкој патријарха Јерусалимског Теодора које је прочитано на трећем заседању каже:

„... Свете и часне иконе целивамо и поклањамо им се; наиме, икони Бога Логоса и Господа нашега и Спаситеља Исуса Христа, Који се нас ради очовечио и примио лик слуге. Његова икона и изображење не носи образ Божанства нераздељиво сједињеног са Његовом непорочном плоћу, јер Божија природа је невидљива и неописана и неуобличена, будући да Бога нико никада није видео, сам једнородни Га је објавио, него Његово човештво сликамо и поклањамо му се. Јер Он се, будући Богом и невидљиви, јавио на земљи, замарао се, гладовао је и био жедан, према закону наше природе коју је примио на Себе. Ми се поклањамо Христовој икони, односно лику који су видели људи, не одвојеном од Његовог невидљивог Божанства – далеко било - него сједињеном са њим од самог зачећа“ (Акта Седмог Васељенског Сабора, стр. 266).

Сасвим јасно видимо да, према православном учењу Седмог Васељенског Сабора, ако се и на икони Христовој слика ипостас-личност Његова према видљивом човештву, она се ипак не сматра одвојеном од Божанства⁹, него са њом нераздвајано сједињеном и обоженом.

Међутим, то је наш Синод анатемисао, па тако „анатема“ није „умакао“ ни Седми Васељенски Сабор!!!

Намеће се велико питање.

Седми Васељенски Сабор „није добро знао“ како стоје ствари, па смо дошли ми, „хришћани осмог дана“, да их „исправимо“ и да све ставимо на право место, делећи анатеме како стигнемо?

Каква је то гордост, брате Ламброс?

Шта нам значи назив „Истинити православни Хришћани“ и зашто вичемо „православље или смрт“, када се ни наш дух, ни живот не слажу са Оцима, са Црквом?

Седми Васељенски Сабор наглашава:

„Јер они које покреће божанска ревност увек су сагласни са Оцима и са предањем црквених установа“ (Акта, том 3, стр. 346).

Зар то важи за нас, ако узмемо у обзир наведене анатеме?

Јесмо ли ми „они који следе Свете Оце“?

Или смо „они који следе сопствене страсти“?

Лако је разумети кога ми следимо, када се прочитају „бисери“ које смо „саборно“ (читај „хризостомовски“) представили као „православно“ учење, а који могу да изазову крајње реакције, од смеха, до вапаја и суза због тога докле смо стигли. (Не знам да ли су изазвали још нешто!).

Примера ради, када су у питању пророчка виђења:

Без обзира на то што православно учење каже да их виде достојни и не телесним видом, „јер нису се телесним очима, него умним користили пророци и они којима су се откривала, јер нису сви то видели“ (Ј. Дамаскин, ЕПЕ, том 3, стр. 236 – на грчком), и да је најпре потребно очишћење душе како би касније дошао дар Светога Духа: „... Као што се природа чистих вода, примивши сунчеве зраке, обасја, тако и душе пророка, најпре очишћене њиховом врлином, примају дар Духа и, осветливши је, примају знање о будућем“ (Ј. Златоусти, Тумачење на прор. Исаију, том 8, стр. 200 – на грчком), у календару нашег Св. Синода за 1997. годину то се оцењује као заблуда, јер према „мудрим“ састављачима

⁹ Иако се Божанство не описује истовремено на икони, као неописано и неизобразиво, оно се ипак не сматра одвојеним од плоти по којој се изображава Христос, Који је двострук по природи, сложена ипостас, Бог и човек.

„теолошких трактата“ који су у календарима стигли до „краја васељене“¹⁰ нити су потребне умне очи, нити очишћење душе, нити очишћење ума – ништа им није потребно!

Пророчко виђење изједначава се, према „мудром“ учењу календара нашег Св. Синода за 1997, са „визијама“ у светским стварима које човек интелектом замишља и затим материјализује, док се мисао да су пророци „у невештаственом виђењу“ гледали божанско откривење пореди са ... маштом човековом у којој, према календару, „ум види у невештаственом виђењу“(!), док се обистињење пророчких виђења представља као да се дешава на сличан начин на који је „влада започела да материјализује своје визије“(!).

Међутим, најстрашније је то што се у календару сасвим ниподаштавају пророчка виђења, јер су представљена као да их не виде само богоносни и свети, односно сасуди Светога Духа, него било ко, па чак и иноверци и животиње (!), без било каквог предуслова врлине и освећености или духовног сазрцања!

Ево га „мудри“ текст календара:

„Сва дела људска прво „ствара“ ум, а затим их израђују руке или други телесни удови. Све проналаске које својим очима никада није видео, нпр. грађевину, одећу, машине и сву светску стару и савремену технологију, која му је испочетка била непозната, човек је силама душе које му је дао Бог зачео у уму као мисли које се претварају у визије у ширем смислу, а затим их је материјализовао. Дакле, ум све то прво види у невештаственом виђењу, а затим то материјализује.

„Безбројне“ књиге и списи, које ум зачиње као „визију“, затим се „материјализују“ и пером се изливају на хартију.

Често читамо реченицу: „Влада је почела да материјализује планиране и најављене визије“.

Ако су пророци гледали виђења умом, који је око душе, пошто су били богоносни и свети, којим су онда оком душе (ума) магарица гатара Валаама и Валаам видели архангела Михаила и како је животиња говорила људским гласом? Да нису Валаам и магарица били богоносни и свети? Или је магарица имала душу?

Сличних случајева има много и у животу иновераца који су имали виђења и визије, као што су коњ и свети Харалампје итд“ (календар Св. Синода за 1997, стр. 49-50).

Шта је то, брате Ламброс?

Је ли то мисао пророчких виђења према православном учењу?

Јесмо ли се због тога смисла „побили“ са „Андрејевцима“, па је „мати изгубила дете, а дете мајку“ и од анатеме се није спасао ни жив, ни мртав?

Тако ли се тумачи „невештаствено виђење“ које помиње св. Јован Дамаскин?

Је ли „невештаствено виђење“ машта технолога, писаца и светских владара?

И зар су пророци имали виђења „као мисли које се претварају у визије у ширем смислу, а затим их материјализују“, како покушава да нам каже календар, да би нам показао да за њега, наводно, није било потребно „око душе“?

Зар су пророци имали фантазију?

И зар случај Валаамове магарице име везе са пророчким виђењима?

Заиста, брате Ламброс, зар Вам ништа не „мирише“ на рационализам у „неисказаним речима“ календара за 1997. годину?

Ако бисмо следили „логику“ којом он покушава да нам надахне, дошли бисмо до тога да пророштво сматрамо маштарењем које ствара планове за будућност, а резултат пророштва као материјализацију добро разрађеног човечијег плана!

Ако, опет, примимо да су пророци пророштва гледали без „ока душе“, онда мора да су их гледали само телесним очима, као да су биле затворене!

Али ако је то тако, онда се план оваплоћеног домостроја Божијег за спасење човеково, „тајна сакривена од векова и од нараштаја“ (Кол. 1, 26), о којој је „много пута и на разне начине у старини Бог говорио оцима преко пророка“ (Јевр. 1, 1), ниподаштава и успешно замењује некаквом хуманистичком концепцијом и материјализацијом плана разних „визионара“, односно „добро разрађеним“ светско-хуманистичким програмом!

¹⁰ Свакако се сећате како је жалосно изгледао календар из 1999!

И где је онда Божији домострој? Где је дар пророштва који је Бог даровао достојним? Где је нестворена божанска енергија? Све то „логика“ (а тачније „рационализам“) календара одбацује!

Брате Ламброс, вероватно сам Вас заморио.

Али верујем да сада сигурно није време за одмарање!

„Час је да устанемо од сна“ (Рим. 13, 11), јер **„кад људи поспаше, дође непријатељ и посеја кукољ по пшеници и отиде“** (Мт. 13, 25).

Смртоносна „помама за анатемама“ „Солунског“ и сличних њему нанела нам је огромну рану. Извршила је насиље над нашим душама до окамењености. Искварила је простоту, али и благочестивост са којом су хришћани приступали Цркви. И ето резултата!

Анатеме десно и лево, анатеме на светитеље, васељенске и свеправославне саборе, унакажавања, фалсификати отачких текстова, мржња, острашћеност, раскол, прави пакао!

Зар је могуће да су то дела благочашћа, по благовољењу и благослову Божијем?

Можда због њих и владају овај зао дух и сада већ прилично видљива тенденција ка распаду у Цркви ИПХ?

Да можда и недавни догађаји са прекречивањем и разбијањем иконе Свете Тројице у козанском Ано Комију не представљају видљиве знаке богоостављености?

Авај, авај!

Бојим се да смо као они које је Христос назвао „лицемерима“, говорећи им: **„Тешко вама“**, **„јер дајете десетак од метвице и копра, а остависте што је претежније у Закону, правду, милост и веру“** (Мт. 23, 23)

Опет, силно се бојим да ће се, ако се не покајемо, обистинити и на нама речи Господње: **„Ето ће вам се оставити кућа ваша пуста“** (Мт. 23, 38).

Срећан Вам празник Васкрсења!

јером. Пантелејмон Цаланкас

П.С. Велики „теолог“ григоријеваца Ламброс Ктенас на ово писмо оца Пантелејмона (које је писано пре сједињења са Синодом ИПЦ Грчке под архиепископом Николајем) никада није ни одговорио, што јасно говори о неправославности григоријеваца. Исто тако, ових, као минимум осам најгрубљих јеретичких места (мада их има још, мање „грубих“, као нпр. **јавно увођење догмата о папској непогрешивости**, јер се анатемису и **сви који не верују да се сва решења на сваком заседању Синода** доносе "у Духу Светом", што је по њима "хула на Њега"), у којима су григоријевци 1997. године јасно анатемисали учење Светих Отаца (а које су се вратиле, како каже отац Пантелејмон, „као бумеранг“ на њихове главе), допринели су томе да је отац Пантелејмон примио да му се изврши хиротесија, јер је сада после свега откривеног (милошћу Божијом), више него очигледно да су **григоријевци били ти који су направили раскол** (мање је важно да ли је он био административног или догматског типа) у Цркви ИПХ Грчке, нахушкани на то славољубивим сатаниним архидемагогом – Хризостомом Солунским, који је да би оправдао своја дејства и нова учења јавно искажавао учења Светих Отаца. Други су му најалост слепо веровали, не проверавајући његове наводе Светих Отаца, које је он вешто прекрајао потстакнут својим оцем – Сатаном. О канонској страни раскола из '95. рећи ће се усмено ако буде прилике или писмено – за оне који се тврдо држе заблуде о исправности григоријеваца "до 2004. када су замалтерисали икону Свете Тројице", а ускоро ће такође бити преведени и други документи издати још до раскола 1995. Уосталом, Господ Исус Христос је јасно рекао: „По плодовима њиховим познаћете их...“ (Мт. 7, 16 - 20; Лк. 3, 8) Па... „Ко има уши да чује нека чује.“ (Мт. 11, 15) – примедба схимонаха Серафима светогорца.